

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 11.3.2024

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaneuvoston kokouksessa 11.3.2024 Suomea edustaa työministeri Arto Satonen.

Neuvoston kokouksessa käsitellään lopullista kompromissitekstiä direktiivistä työolojen parantamisessa alustatyössä yhteisymmärryksen saavuttamiseksi. Suomi voi hyväksyä 8.2.2024 saavutetun ehdollisen sovun.

Neuvostossa käydään periaatekeskustelu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanosta eurooppalaisen ohjausjakson 2024 ja tulevan sosiaalisen toimintaohjelman yhteydessä.

Neuvostossa käsitellään myös eurooppalaista ohjausjaksoa sekä esitetään hyväksyttäväksi yhteisen työllisyysraportin 2024 sekä päätelmät vuotuisesta kestävästä kasvun selvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista 2024. Suomi voi hyväksyä sekä raportin että päätelmät.

Lisäksi käsiteltävänä on työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevista unionin tulevista poliittisista painopisteistä. Suomi voi hyväksyä lausunnon.

Puheenjohtaja tuo hyväksyttäväksi myös keskeiset viestit työllisyyskomitean arvioinnista nuorisotaakuun täytäntöönpanosta. Suomi voi hyväksyä viestit.

Asialista:**Kokous maanantaina 11.3.2024 (klo 14.30)****Lainsäädäntökäsittelyt**

Direktiivi työolojen parantamisesta alustatyössä

*Lopullisen kompromissitekstin tarkastelu yhteisymmärryksen saavuttamiseksi***Muut kuin lainsäädäntöasiat**

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano eurooppalaisen ohjausjakson 2024 ja tulevan sosiaalisen toimintaohjelman yhteydessä

Periaatekeskustelu

Eurooppalainen ohjausjakso 2024

a) Yhteinen työllisyysraportti 2024

Hyväksyminen

b) Päätelmät vuotuisesta kestävästä kasvun selvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista 2024

Hyväksyminen

Sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevat unionin tulevat poliittiset painopisteet: työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto

Hyväksyminen

Työllisyyskomitean arviointi nuorisotakuun täytäntöönpanosta – keskeiset viestit

*Hyväksyminen***Muut asiat**

a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset

i) Direktiivi eurooppalaisen vammaiskortin ja eurooppalaisen vammaisten henkilöiden pysäköintiluvan vahvistamisesta

ii) Direktiivi eurooppalaisen vammaiskortin ja eurooppalaisen vammaisten henkilöiden pysäköintiluvan vahvistamisesta annetun direktiivin laajentamisesta koskemaan kolmansien maiden kansalaisia

iii) Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisasetusten (883/2004 ja 987/2009) tarkistaminen

iv) Asetus eurooppalaisesta osajareservistä

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

v) Eurooppalaista yritysneuvostoa koskevan direktiivin tarkistaminen

Komission tiedotusasia

b) Puheenjohtajavaltion järjestämät tapahtumat

i) Työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen kokous (Namur, 11.–12. tammikuuta 2024)

ii) Korkean tason konferenssit

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- c) Työmarkkinaosapuolten huippukokous (Val Duchesse, 31. tammikuuta 2024)
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
- d) Euroopan osaamisen teemavuosi
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
- e) Sosiaalialan kolmikantahuippukokous
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
- f) Sosiaaliset investoinnit ja uudistukset selviytymiskykyisten talouksien hyväksi
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- g) Komission tulevat aloitteet
Komission tiedotusasia
- h) Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean työohjelmat 2024
Komiteoiden puheenjohtajien tiedotusasiat
- i) Kirje tarpeesta kiinnittää enemmän huomiota tiettyjä aineita koskevien raja-arvojen vahvistamista työpaikalla käsittelevän EU-lainsäädännön edistämiseen
Tanskan valtuuskunnan tiedotusasia

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/852/2022-TEM-52

Elli Nieminen

29.2.2024

Direktiivi työolojen parantamisesta alustatyössä

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 11.3.2024

Eduskuntatunnus

U 6/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajan tavoitteena on trilogineuvotteluissa saavutetun alustavan ehdollisen so-
vun hyväksyminen direktiiviehdotuksen sisällöstä.

Komissio antoi 9.12.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi
työolojen parantamisesta alustatyössä (COM(2021) 762 final). Ehdotusta on käsitelty
Ranskan, Tšekin, Ruotsin, Espanjan ja Belgian puheenjohtajuuskausilla. Neuvoston yleis-
näkemys saavutettiin 12.6.2023. Suomi kannatti neuvoston yleisnäkemystä.

Trilogineuvotteluissa 8.2.2024 saavutettiin alustava ehdollinen sopu direktiiviehdotuksen
sisällöstä. Alustava sopu ei saanut Coreperin kokouksessa 16.2.2024 määräenemmistön
tukea.

Asiaa käsitellään Coreperin kokouksessa 8.3.2024. Jos Coreperin kokouksessa ei päästä
ratkaisuun, asiaa käsitellään TSTK-neuvostossa 11.3.2024.

Suomen kanta

Suomen kanta asiaan on määritelty U-kirjelmässä U 6/2022 vp sekä U-jatkokirjelmissä UJ
32/2022 vp, UJ 49/2023 vp ja UJ 2/2024 vp.

Suomi voi kokonaisharkinnan perusteella hyväksyä 8.2.2024 saavutetun ehdollisen soun.

Jos neuvotteluissa haetaan ratkaisua, joka perustuu direktiivissä määriteltyihin kriteereihin, Suomi pitää tärkeänä neuvoston yleisnäkemyksen säilyttämistä mahdollisimman suurelta osin. Suomi suhtautuu myönteisesti myös lähestymistapaan, jossa työsuhdeolettaman sisältö ja kriteerit määritellään kansallisesti.

Suomi pitää tärkeänä, että oikeudellisen olettan soveltamisen perusteella tehdyn päätöksen riitauttamisen mahdollisesta lykkäävästä vaikutuksesta päättäminen kuuluu kansalliseen harkintavaltaan.

Suomi suhtautuu varauksellisesti henkilötietojen käsittelykiellon laajentamista koskeviin ehdotuksiin, jotka toisivat käsittelykiellon piiriin uusia tietoryhmiä sekä laajentaisivat kiellon koskemaan kaikkea automaattisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tapahtuvaa alustatyötä tekeviin henkilöihin vaikuttavaa päätöksentekoa. Suomi pitää tärkeänä, että ehdotusten suhde EU:n yleiseen tietosuojasetukseen on selkeä. Suomi voi kuitenkin osana kompromissia hyväksyä ehdotetut henkilötietojen käsittelyä koskevat muutokset, jos ne ovat tietosuojasetuksen mukaisia.

Suomi suhtautuu varauksellisesti myös tietojen antamista automaattisista järjestelmistä koskeviin artikloihin ehdotettaviin laajennuksiin, jotka lisäävät epäselvyyttä ja hallinnollista taakkaa. Suomen näkemyksen mukaan tietojen antamista koskevien velvoitteiden osalta tulee säilyttää mahdollisimman pitkälle neuvoston yleisnäkemys, jossa tietojenantovelvoitteet ovat suppeammat ja rajattu koskemaan merkittävästi vaikuttavia päätöksiä. Suomi voi osana kompromissia hyväksyä yleisnäkemyksestä poikkeavan ehdotuksen, jos ehdotusta kokonaisuutena arvioiden voidaan pitää riittävän tasapainoisena.

Pääasiallinen sisältö

Neuvostoasiakirjaa ei ole vielä saatu. Pääasiallisen sisällön kuvaus perustuu trilogineuvotteluissa 8.2.2024 saavutettuun alustavaan sopuun.

Oikeudellista olettamaa koskevat säännökset poikkeavat olennaisella tavalla komission ehdotuksesta ja neuvoston yleisnäkemyksestä. Ehdollinen sopu ei sisällä työsuhdeolettaman kriteereitä.

Ehdotuksen mukaan olisi kansallisesti määriteltävä, mitkä johtoa ja valvontaa osoittavat tosiseikat laukaisevat työsuhdeolettaman soveltumisen.

Työsuhdeolettaman kumoamista koskevat säännökset on rajoitettu siihen, että kun työtä välittävä digitaalinen alusta pyrkii kumoamaan olettan, sillä on todistustaakka siitä, että kyseessä ei ole työsuhde. Direktiivissä ei ole säännöksiä kumoamisen muista yksityiskohdista. Nämä yksityiskohtaiset säännöt jätetään jäsenvaltioiden harkintaan.

Direktiivissä säädettäisiin velvollisuudesta luoda oikeudellinen olettam. Jäsenvaltioiden on luotava tehokas, kumottavissa oleva työsuhdeolettama, joka on menettelyllinen helpotus alustatyötä tekeville henkilöille. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseinen oikeudellinen olettam ei lisää alustatyötä tekeville henkilöille tai heidän edustajilleen aiheutuvaa taakkaa ammattiaseman määrittelemistä koskevissa menettelyissä.

Työsuhdeolettamaa koskeva artikla vastaa 7.2.2024 uudistettua neuvottelumandaattia. Siihen ei trilogineuvotteluissa ollut liikkumavaraa tehdä muutoksia.

Työsuhteolettama soveltuisi kaikissa kyseeseen tulevista hallinnollisista tai oikeudellisista menettelyissä, joissa on kysymys alustatyötä tekevän henkilön ammattiaseman oikeasta määrittämisestä.

Olettamaa ei sovellettaisi verotusta, rikosasioita ja sosiaaliturvaa koskevista menettelyistä, ellei kansallisesti näin päätetä. Tämä on ollut Suomen neuvottelutavoitteena.

Toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla olisi harkintavaltaa toteutettavan toimenpiteen valinnassa, jos viranomainen arvioi, että alustatyötä tekevä henkilö saattaa olla väärinluokiteltu. Toimivaltaisen viranomaisen tulisi tällöin aloittaa asianmukaisia toimia tai menettelyitä, kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, ammattiaseman määrittämiseksi.

Tukitoimia koskevan artiklan c alakohtaan on tehty muutos, jonka mukaan valvontaa ja tarkastuksia tietyillä alustoilla, joilla toimivaltainen viranomainen on todennut ammattiaseman, olisi suoritettava, kun se on asianmukaista. Säännös jättää siten kansallista harkintavaltaa, ja ehdotus on tältä osin kehittynyt Suomen kannan suuntaisesti.

Algoritmijohtamista koskevat säännökset vastaavat Espanjan puheenjohtajuuskaudella neuvoteltua alustavaa sopua.

Direktiivin muiden säännösten sisältö vastaa pääosin U-jatkokirjelmässä UJ 49/2023 vp selostettua.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission direktiiviehdotus perustuu SEUT 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 16 artiklan 2 kohtaan. SEUT 153 artiklan 1 kohdan b alakohdassa annetaan unionille valtuudet tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa työehtojen parantamiseksi. Tällä alalla Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat SEUT 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla antaa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen direktiivejä vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Näissä direktiiveissä on vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia ratkaisuja, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä. SEUT 16 artiklan 2 kohdassa annetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle valtuudet tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen antaa säännöt, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojaa henkilötietojen käsittelyssä.

Päätöksenteko neuvostossa tapahtuu määränemmistöllä.

Asiassa noudatetaan tavallista lainsäädäntömenettelyä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin täysistunto on vahvistanut työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunnan (EMPL) 12.12.2022 tekemän päätöksen ottaa trilogineuvottelujen pohjaksi Elisabetta Gualminin raportti.

Kansallinen valmistelu

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 6/2022 vp käsiteltiin EU-ministerivaliokunnassa 27.1.2022. Lisäksi U-kirjelmää käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisessa työoikeusjaostossa (ja-

osto 28). Jaostoa on kuultu asiasta säännöllisesti käsittelyn edetessä neuvostossa. Komission direktiiviehdotuksesta on kuultu myös työsuojelu- ja työllisyysjaostoja (jaostot 26 ja 29).

U-jatkokirjelmä UJ 32/2022 vp käsiteltiin EU-ministerivaliokunnassa 18.11.2022 ja työoikeusjaostossa 11.11.2022.

U-jatkokirjelmä UJ 49/2023 vp käsiteltiin työoikeusjaostossa kirjallisessa menettelyssä 19.-22.1.2024.

U-jatkokirjelmä UJ 2/2024 vp käsiteltiin EU-ministerivaliokunnassa kirjallisessa menettelyssä 6.-7.2.2024 ja työoikeusjaostossa kirjallisessa menettelyssä 6.2.2024.

EU-ministerivaliokunta 8.3.2024.

Eduskuntakäsittely

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnot TyVL 1/2022 vp ja TyVL 16/2022 vp.

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunta 8.2.2024: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan. (UJ 2/2024 vp ja UJ 49/2023 vp - U 6/2022 vp)

Suuri valiokunta SuVEK 51/2022 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Suuri valiokunta SuVEK 154/2022 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Suuri valiokunta SuVEK 1/2024 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

Suuri valiokunta 8.3.2024.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kansallista lainsäädäntöä on kuvattu U-kirjelmässä U 6/2022 vp ja U-jatkokirjelmässä UJ 32/2022 vp.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on käsitelty U-jatkokirjelmässä UJ 32/2022 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Neuvoston yleisnäkemyksen saavuttaminen kesti kauan, ja kompromissin tasapaino oli herkkä. Puheenjohtajavaltio ei saanut Coreperin kokouksessa 16.2.2024 määräänemistön tukea alustavan sovun hyväksymiselle. Puheenjohtajavaltio on jatkanut kahdenvälisiä neuvotteluita jäsenvaltioiden kanssa.

Määräänemistön saaminen nyt esillä olevan tekstin taakse on vielä epävarmaa.

Asiakirjat

Neuvostoasiakirjaa ei ole vielä saatu.

Alustava sopu 6289/24

Komission direktiiviehdotus (COM(2021) 762 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM Elli Nieminen, johtava asiantuntija, [elli.nieminen\(at\)gov.fi](mailto:elli.nieminen(at)gov.fi), p. 0295 047 056

TEM Johanna Ylitepsa, erityisasiantuntija, [johanna.ylitepsa\(at\)gov.fi](mailto:johanna.ylitepsa(at)gov.fi), p. 0295 064207

VNEUS Sarita Friman, EU-erityisasiantuntija, [sarita.friman\(at\)gov.fi](mailto:sarita.friman(at)gov.fi), p. 050 441 0966

VAHVA-tunnus

EU/852/2022

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/67/2024-TEM-2

Maunu Tallamaria

5.3.2024

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 11.3.2024; Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano eurooppalaisen ohjauksjakson 2024 ja tulevan sosiaalisen toimintaohjelman yhteydessä

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 11.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Periaatekeskustelu perustuu työllisyys- ja sosiaalisen suojelun komiteoiden valmistelemaan näkemykseen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tulevaisuudesta.

Neuvoston puheenjohtajamaa Belgia on pyytänyt työllisyyskomitealta (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitealta (SPC) yhteisnäkökantaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tulevista poliittisista painopisteistä.

Näkökannan luonnostelua varten jäsenmaat saivat esittää alkuvuodesta näkemyksiään kirjallisesti neuvoston puheenjohtajan ja komission yhdessä laatiman kyselylomakkeen pohjalta. Komiteat kävivät ensimmäisen keskustelun aiheesta komiteoiden yhteiskokouksessa 25.-26.1.2024. Näiden pohjalta laadittiin ensimmäinen versio yhteisnäkökannasta. EMCO kävi ensimmäisen keskustelun yhteisnäkökantaluonnoksesta epävirallisessa kokouksessa 12.-13.2.2024, ja SPC vastavuoroisesti epävirallisessa kokouksessa 15.-16.2.2024. Komiteat ovat neuvotelleet tekstistä yhteiskokouksissa 21.2.2024 ja 27.2.2024, jolloin teksti on tarkoitus saada komiteoiden osalta valmiiksi.

Työllisyyskomitean (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitean (SPC) yhteinen näkökanta on hyväksyttävänä (endorsement) TSTK-neuvostossa 11.3.2024. Neuvoston puheenjohtajan tavoitteena on hyödyntää komiteoiden yhteisnäkökanta neuvoston panoksena La Hulpen sosiaalihuippukokouksessa 15.-16.4.2024 allekirjoitettavaksi suunnitellun toimielinten välisen julistukseen.

Suomen kanta

Asiasta valmistellaan valtioneuvoston E-kirjettä ”Suomen ennakkovaikuttaminen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden tulevaisuuteen”.

Hallitusohjelman mukaan Suomi ajaa jäsenmaiden vastuuta julkisen taloutensa kestävydestä.

Vain vahvan julkisen talouden EU voi pärjätä globaalissa kilpailussa kestävästi ja tarjota kansalaisille kasvavaa hyvinvointia. Kunkin jäsenvaltion on jatkossakin kannettava vastuu omasta julkisesta taloudestaan.

Hallituksen tavoitteena on hyvä työelämä. Tämä edellyttää ihmisten työkyvyn ja työhyvinvoinnin vahvistumista sekä työn ja perheen yhteensovittamista. Hallitus edistää työelämän tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja haluaa kitkeä kaikenlaisen syrjinnän työelämästä. (Orpon hallitusohjelma)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi ajaa jäsenmaiden vastuuta julkisen taloutensa kestävydestä eikä sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Suomi tukee ratkaisuja, joiden tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden velkakestävyttä. (E 58/2023 vp)

Suomi edistää pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa. (E 58/2023 vp)

Suomi korostaa, että liikkuvuuden edistäminen painottaen korkean tuottavuuden sektoreita on keskeistä laadukkaan ja saavutettavan koulutuksen ja strategisesti keskeisen osaamisen varmistamiseksi. Suomi näkee osaavan koulutuksen työvoiman saatavuuden parantamisen keskeisenä tekijänä Euroopan kilpailukyvyille. Suomi pitää kilpailukyvyn ja menestyksen kannalta ratkaisevana, että jatkamme määrätietoisia ponnisteluja koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU-tasolla. (E 58/2023 vp)

Pääasiallinen sisältö

Päätelmät koskien vuotuista kestävän kasvun selvitystä sekä yhteistä työllisyysraporttia ovat neuvoston hyväksyttävänä. Työllisyys- ja sosiaalisen suojelun komitea ovat antaneet puheenjohtajamaa Belgian pyynnöstä yhteisnäkökannan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tulevista painopisteistä.

10.2.2024 saavutettiin alustava sopu EU:n finanssipolitiikan säännöistä, joissa keskeinen rooli olisi uusilla keskipitkän aikavälin fiskaalis-rakenteellisilla suunnitelmissa. Jäsenmailla, jotka sitoutuvat suunnitelmiaan uudistuksiin ja investointeihin, olisi mahdollisuus pitempään velkasopeutusaikaan.

Ministereitä pyydetään politiikkakeskustelussa ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

- Miten EU voi sosiaali- ja työllisyyspolitiikan aloilla parhaiten estää sosiaaliseen yhdentymiseen liittyvien lyhyen tähtäimen riskien toteutumisen, samalla huolehtien unionin kilpailukyvyn säilymisestä?
- Mitkä ovat tulevaisuuden strategisen agendan avainprioriteetit, erityisesti liittyen työllisyyteen, osaamiseen ja köyhyyden vähentämiseen liittyviin tavoitteisiin? Millainen rooli voisi olla uusilla aloitteilla, jotka liittyvät elinikäiseen oppimiseen, työntekijöiden oikeuksiin ja työmarkkinoiden muutoksissa tarjottavaan tukeen?
- Huomisen (12.3.2024) politiikkakeskusteluun liittyen, miten sosiaali- ja työllisyysministerit voisivat hyötyä paremmasta yhteistyöstä valtiovarainministereiden kanssa? Millä politiikka-aloilla yhteistyöstä olisi hyötyä ja miksi?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto EU25 kirjallinen menettely (ei vahvistettu)
Työllisyysjaosto EU29 1.3.2024
EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tallamaria Maunu, TEM, tallamaria.maunu(at)gov.fi
Jere Päivinen, STM, jere.paivinen(at)gov.fi
Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman(at)gov.fi, p. 050 441 0966

VAHVA-tunnus

EU/67/2024

Liitteet**Viite**

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/67/2024-TEM-3

Maunu Tallamaria

5.3.2024

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 11.3.2024; Eurooppalainen ohjausjakso 2024: yhteinen työllisyysraportti sekä päätelmät vuotuisesta kestävästä kasvun selvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 11.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Luonnos yhteiseksi työllisyysraportiksi ja vuotuinen kestävästä kasvun selvitys julkaistiin 21.11.2023. Työllisyys- ja sosiaalisen suojelun komiteat käsittelivät ja hyväksyivät yhteisen työllisyysraportin kokouksessaan 24.-25.1.2024.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä yhteisen työllisyysraportin sekä päätelmät vuotuisesta kestävästä kasvun selvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista.

Pääasiallinen sisältö

Vuonna 2023 talouskasvu hidastui EU:ssa vuoteen 2022 verrattuna. Inflaatio saavutti huippunsa lokakuussa 2022 ja on hidastunut siitä lähtien. Keväällä 2023 EU:n työllisyysaste oli mittaushistorian korkein, 75,4 %. Työvoimapula onkin yhä suurempi ongelma. Samaan aikaan noin 20 % prosenttia työikäisistä EU-kansalaisista (noin 30 % naisista) on työvoiman ulkopuolella.

Köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien osuus väestöstä pysyi vuonna 2022 jotakuinkin ennallaan, mutta lapsiköyhyys pahentui. Lämmityksen ja muiden asumiskulujen hintojen nousu vaikutti erityisesti köyhyysriskissä oleviin ihmisiin.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpano ja edistyminen kohti vuodelle 2030 asetettuja EU- ja maakohtaisia tavoitteita on tärkeää. Kolmesta tavoitteesta työllisyystavoitteeseen (78 % vuonna 2030) pääseminen näyttää todennäköisimmältä. Taitoihin liittyvän tavoitteen (60 % aikuisista osallistuu vuosittain koulutukseen vuonna 2030) saavuttaminen vaatii lisäponnisteluja. Köyhyyteen liittyvän tavoitteen (köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien vähentäminen vuoteen 2030 mennessä 15 miljoonalla henkilöllä, joista 5 miljoonaa lapsia) saavuttamisessa on edistytty heikoiten.

Komissio pyrkii yhteisessä työllisyysraportissa toteuttamaan aiempaa laajempaa maakohtaista analyysia. Analyysi perustuu sosiaalisen yhdentymisen kehikkoon (Social Convergence Framework, SCF), joka on työllisyys- ja sosiaalisen suojelun komiteoiden työryhmän pilotti. Menetelmän käytölle ei ole yksimielistä kannatusta jäsenmaiden keskuudessa.

Neuvosto esittää päätelmäluonnoksessa seuraavat kehotukset:

- Jäsenmaita kehotetaan ottamaan vuotuisen kestävä kasvun selvityksen ja yhteisen työllisyysraportin havainnot huomioon valmistellessaan kansallisia uudistusohjelmiaan sekä tehostamaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa, jotta vuodelle 2030 asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa.
- Jäsenmaita kehotetaan yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa ja kunkin maan neuvottelukäytäntöjä huomioiden, edistämään etenkin pienituloisten palkkakehitystä, jotta ostovoima ei heikkenisi.
- Jäsenmaita kehotetaan toteuttamaan uudistuksia, jotka parantavat osaavan työvoiman saatavuutta.
- Jäsenmaita kehotetaan kehittämään sosiaaliturvajärjestelmiään, jotta köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien ihmisten määrä vähenisi.
- Komissiota kehotetaan varmistamaan, että mahdollinen SCF-menetelmän jatkokäyttö ei luo jäsenmaille lisää hallinnollista taakkaa.
- Työllisyys- ja sosiaalisen suojelun komiteoita kehotetaan arvioimaan SCF-menetelmää ja sen vaikutuksia toimintaansa ja raportoimaan havainnoistaan neuvostolle.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto EU25 kirjallinen menettely
Työllisyysjaosto EU29 1.3.2024
EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tallamaria Maunu, TEM, tallamaria.maunu(at)gov.fi
Jere Päivinen, STM, jere.paivinen(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/67/2024

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

Perusmuistio

EU/44/2024-STM-1

Päivinen Jere

28.2.2024

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 11.3.2024; Unionin tulevat poliittiset painopisteet pilarin osalta: työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 11.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston puheenjohtajamaa Belgia on pyytänyt työllisyyskomitealta (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitealta (SPC) yhteisnäkökantaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tulevista poliittisista painopisteistä.

Näkökannan luonnostelua varten jäsenmaat saivat esittää alkuvuodesta näkemyksiään kirjallisesti neuvoston puheenjohtajan ja komission yhdessä laatiman kyselylomakkeen pohjalta. Komiteat kävivät ensimmäisen keskustelun aiheesta komiteoiden yhteiskokouksessa 25.-26.1.2024. Näiden pohjalta laadittiin ensimmäinen versio yhteisnäkökannasta. EMCO kävi ensimmäisen keskustelun yhteisnäkökantaluonnoksesta epävirallisessa kokouksessa 12.-13.2.2024, ja SPC vastavuoroisesti epävirallisessa kokouksessa 15.-16.2.2024. Komiteat ovat neuvotelleet komiteoiden yhteiset näkökannat yhteiskokouksissa 21.2.2024 ja 27.2.2024.

Työllisyyskomitean (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitean (SPC) yhteinen näkökanta on hyväksyttävänä (*endorsement*) TSTK-neuvostossa 11.3.2024. Neuvoston puheenjohtajan tavoitteena on hyödyntää komiteoiden yhteisnäkökantaa neuvoston panoksena

La Hulpen sosiaalihiippukokouksessa 15.-16.4.2024 allekirjoitettavaksi suunnitellun toimielinten välisen julistukseen.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä komiteoiden yhteisnäkökannan.

Hallitusohjelman mukaan Suomi ajaa jäsenmaiden vastuuta julkisen taloutensa kestävydestä.

Vain vahvan julkisen talouden EU voi pärjätä globaalissa kilpailussa kestävästi ja tarjota kansalaisille kasvavaa hyvinvointia. Kunkin jäsenvaltion on jatkossakin kannettava vastuu omasta julkisesta taloudestaan.

Hallituksen tavoitteena on hyvä työelämä. Tämä edellyttää ihmisten työkyvyn ja työhyvinvoinnin vahvistamista sekä työn ja perheen yhteensovittamista. Hallitus edistää työelämän tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja haluaa kitkeä kaikenlaisen syrjinnän työelämästä. (Orpon hallitusohjelma)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi ajaa jäsenmaiden vastuuta julkisen taloutensa kestävydestä eikä sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Suomi tukee ratkaisuja, joiden tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden velkakestävyttä. (E 58/2023 vp)

Suomi edistää pitkäjänteisesti sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa. (E 58/2023 vp)

Suomi korostaa, että liikkuvuuden edistäminen painottaen korkean tuottavuuden sektreita on keskeistä laadukkaan ja saavutettavan koulutuksen ja strategisesti keskeisen osaamisen varmistamiseksi. Suomi näkee osaavan koulutuksen työvoiman saataavuuden parantamisen keskeisenä tekijänä Euroopan kilpailukyvyille. Suomi pitää kilpailukyvyn ja menestyksen kannalta ratkaisevana, että jatkamme määrätietoisia ponnisteluja koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU-tasolla. (E 58/2023 vp)

Pääasiallinen sisältö

Yhteisnäkökanta on laaja dokumentti, joka jakautuu pilarin osa-alueiden mukaisesti kolmeen osaan, joiden lisäksi alussa on johdanto ja yleisiä huomioita koskevat osat ja lopussa osa hallinnollisista näkökannoista.

Johdannossa (kohdat 1-3) asetetaan yhteisnäkökannan tavoite ja konteksti. Yhteisnäkökanta toimii neuvoston panoksena La Hulpessa pidettävään sosiaalihiippukokoukseen 15.-16.4.2024. Vuodesta 2017 asti pilari on toiminut kompassina EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittämisessä. Vuonna 2021 pilarin toimeenpanon tärkeys jälleenvahvistettiin Porton julistuksen muodossa. Pilarin 20 periaatteen toimeenpanossa on otettava huomioon vaihtelevat kansalliset sosioekonomiset kontekstit, järjestelmien moninaisuus sekä työmarkkinaosapuolten autonomia. Vuonna 2021 komissio esitti toimintaohjelman,

jonka mukaisesti pilarin periaatteita on toimeenpantu. Neuvosto esitti tukensa toiminta-ohjelmassa esitetyille uusille EU-tason työllisyyden, osaamisen ja köyhyyden vähentämisen yleistavoitteille vuoteen 2030 mennessä.

Yleisissä huomioissa (kohdat 4-6) kiinnitetään huomiota siihen, että vuoden 2017 jälkeen pilaria on toimeenpantu hyväksymällä useita eri toimenpiteitä, joista erityisesti pehmeitä, ei-laillisesti sitovia välineitä on pidetty tehokkaina ja sopivina, huomioiden kuitenkin myös direktiivit ja asetukset, joita on myös hyväksytty. Pilari ja sen seuranta on lisäksi sisällytetty EU-ohjausjakson osaksi muokkaamalla yhteisiä työllisyyden suuntaviivoja pilarin periaatteiden mukaiseksi. Toisaalta viime vuosien kriisit ovat hankaloittaneet pilarin toimeenpanoa, mutta samalla myös vahvistaneet sen tarpeellisuutta. Esimerkiksi korona-pandemian vaikutusten lieventämiseksi hyväksytyt hätärahoitusvälineet ovat osaltaan tukeneet pilarin tavoitteita. Nykyisten ja tulevien EU-jäsenmaiden näkökannalta pilari tarjoaa myös tulevaisuudessa perustuksen sosiaalisten oikeuksien kehittämiseksi ja sosiaalisen ja taloudellisen lähentymisen tueksi. Yleisesti painotetaan myös jo hyväksytyjen toimenpiteiden toimeenpanoa ja seurantaa, samalla kuitenkin edelleen keskitetyen hallinnollisen taakan supistamiseen tarpeen mukaan.

Yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille (kohdat 7-9) osassa listataan alkuun kaikki eri toimet, joita pilarin kyseessä olevan osan toimeenpanemiseksi on tehty. Tämän jälkeen kuvataan tilanne sekä osa-alueen keskeisimmät ja haasteet. Vaikka työllisyys on korkealla tasolla, rakenteellisia haasteita on erityisesti osaamisen kehittämisessä, osaavan työvoiman saatavuudessa, eriarvoisuudessa, sekä vihreän ja digitaalisen siirtymä epävarmoissa vaikutuksissa. Näiden takia on osa-alueella keskityttävä erityisesti jo hyväksytyjen toimenpiteiden toimeenpanoon, mutta myös uusille toimille on mahdollisesti tarvetta. Kauimpana työmarkkinoista olevat henkilöt ovat kohdejoukko, joiden tukemiseksi olemassa olevista EU-välineistä voidaan saada hyviä käytänteitä. Erityisesti elinikäisen oppimisen vahvistaminen nostetaan esiin osa-alueena, jolla voidaan vaikuttaa positiivisesti rakenteellisiin haasteisiin. Myös EU:n sisäisen liikkuvuuden edistäminen katsotaan tärkeäksi toimenpiteeksi. Toisaalta myös peräänkuulutetaan myös, että EU:n eri tasa-arvostrategioiden päätyminen tarjoaa mahdollisuuden niiden vaikuttavuuden arviointiin ja uusien strategioiden tarpeeseen tarttua edellä kuvattuihin haasteisiin.

Oikeudenmukaiset työolot (kohdat 10-12) osassa listataan kaikki eri toimet, joita osa-alueen periaatteiden toimeenpanemiseksi on tehty. Nopea teknologinen kehitys sekä vihreästä siirtymästä seuraavat haasteet työoloihin ovat keskeisimmät politiikkaprioriteetit. Alustatyö, tekoäly ja algoritminen johtaminen tuottavat epävarmuuksia erityisesti siihen, miten kansallista työlainsäädäntöä tulkitaan. Työterveys ja –turvallisuuden osalta taas haasteet koskien psykologista kuormitusta sekä haitallisten aineiden raja-arvojen säätäminen nousevat esiin. Työterveyden ja –turvallisuuden säännösten kehittämisen lisäksi tulevaisuudessa voidaan joutua puuttumaan mahdolliseen riskiin työolojen heikentämisestä vastaan sekä työntekijöiden yhtäläisten oikeuksien varmistamiseksi, ml. työmarkkinaosapuolten osallistumisen tukeminen. EU-lainsäädäntö saattaa vaatia mukauttamista digitalisaation aiheuttamiin haasteisiin vastaamiseksi. Euroopan työviranomaisen (ELA) kehittäminen voisi olla osaratkaisu virheiden ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi rajat ylittävissä tilanteissa.

Sosiaalista suojelua (kohdat 13-15) tehdään edellisten tapaan listaus jo hyväksytyistä toimenpiteistä. Köyhyysaste on pysynyt tasaisena, mutta lapsiköyhyys on sen sijaan lisääntynyt hieman. Demografinen kehitys, työmarkkinoiden muutokset sekä lisääntyneet mielenterveysongelmat ja kasvaneet elinkustannukset asettavat uusia haasteita. Useita jäsenmaita haastaa asunnottomuuden kasvu, joka on seurausta eri kehityskulkujen yhteisvaikutuksesta, ja ongelman ratkaisua voisi edesauttaa integroitu EU:n ja kansallisen tason lähestymistapa. Perheiden ja lasten tukeminen on keskeistä demografiseen kehitykseen vastaamiseksi. Myös tällä sektorilla keskittyminen tulisi kiinnittää hyväksytyjen

toimenpiteiden tehokkaaseen toimeenpanoon ja seurantaan, mutta tästä huolimatta tarvetta uusille toimenpiteille voi esiintyä. Eräs mahdollisia jatkotoimia vaativa sektori on hoiva, jossa toimenpiteiden tulee kuitenkin rakentua monimuotoisten kansallisten ratkaisujen varaan. Lisäksi eläkkeiden riittävyteen ja sukupuolten eläke-erojen kutistamiseen tähtääviä toimia tulee jatkaa jäsenmaissa. Laajemmin sosiaalisen suojelun järjestelmiä tulisi kehittää elinkaari-mallin mukaisesti ja sosiaaliset investoinnit huomioiden. Sosiaaliturvan osalta taas sosiaaliturvan koordinaatiota koskevan säännösten kattava kehittäminen olisi tarpeellista, sekä jatkaa kansallista järjestelmien kehitystyötä neuvoston suositusten mukaisesti. Vaikutusten arviointi on kaikkienensa osa-alue, joka vaatii kehitystyötä niin kansallisesti kuin EU-tasolla, jotta uudistusten vaikutukset voidaan mitata ja samalla vahvistaa tietoperusteista päätöksentekoa.

Hallintoa käsittelevässä osassa (kohdat 16-18) keskitytään kolmeen osa-alueeseen: TSTK-neuvoston sektorin rooli EU-ohjausjaksossa, sosiaaliset investoinnit ja vaikutusarviot sekä EU-rahoitusvälineet. EU-ohjausjakso on edelleen pääasiallinen pilarin toimeenpanon seuranta- ja ohjausväline. Komiteoiden asema on erittäin tärkeä ja niiden työmäärä on kasvanut viime vuosina edellä mainitusta johtuen. Tulevaisuuden kannalta on vahvistaa eri neuvostokokoonpanojen ja komiteoiden välistä yhteistyötä. Monenkeskisyden varmistamiseksi ja toimeenpanon vahvistamiseksi, TSTK-neuvoston ja sen alaisten komiteoiden olisi katkossakin säilytettävä EU-ohjausjakson työllisyys- ja sosiaaliasioiden koordinaatoroolinsa. Osin tähän liittyen, indikaattori- ja seurantavälineiden kehitystä on edelleen jatkettava huomioiden kuitenkin hallinnollisen taakan kasvu.

Toisessa osa-alueessa tuodaan esiin, että TSTK-neuvostossa on ollut käynnissä keskustelu koskien sosiaalisia investointeja. Komiteat huomioivat yhteisnäkökannassaan 2023, että tietyillä hyvin suunnitelluilla toimilla ja uudistuksilla voi olla talouskasvua tukeva, tuottavuutta ja kilpailukykyä parantava vaikutus, siten tukien myös julkisentalouden kestävyttä ja pilarin toimeenpanoa. Tähän liittyen keskeistä olisi kehittää vaikutusarviointimenetelmiä, jotta näitä vaikutuksia voitaisiin arvioida erityisesti etukäteen tukien tietoperusteista päätöksentekoa. Tätä varten voitaisiin arvioida yhteisten ohjaavien periaatteiden määrittelyä EU-tasolla.

Kolmannessa osassa arvioidaan EU-rahoitusinstrumenttien vaikutuksia pilarin kansalliseen toimeenpanoon. ERS+ rahoituksella on kyetty tehokkaasti tukemaan pilarin toimeenpanoa, kuten myös väliaikaisella RRF-rahoituksella. Näihin on kyetty sitomaan maakohtaisten suositusten toimeenpanoon ja ohjausjakson seurantaan. Lisäksi koronapandemian aikana EU-rahoitus tarjosi jäsenmailla liikkumavaraa ja mahdollisuuksia muun muassa investoida sosiaali- ja terveystalouteen. Muiden toimien ohella koronakriisin seurausten rajoittamiseksi hyväksyttiin väliaikainen SURE-väline, jonka arviointi voi tukea uusien EU-välineiden tehokkuuden arviointia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto EU25 kirjallinen menettely 1.-4.3.2024
 Työllisyysjaosto EU29 1.3.2024
 EU-ministerivaliokunta 8.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 8.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Kyseessä poliittinen asiakirja, jolla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jere Päivinen, STM, jere.paivinen(at)gov.fi, 050 911 0442
Tallamaria Maunu, TEM, tallamaria.maunu(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/44/2024

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/67/2024-TEM-1

Lehto Jani

5.3.2024

Työllisyyskomitean arviointi nuorisotakuun toimeenpanosta – keskeiset viestit

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (TSTK) 11.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan Unionin jäsenmaat ovat sitoutuneet vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanoon lokakuussa 2020 annetun EU:n neuvoston ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” (2020/C 372/01) suosituksen mukaisesti. Suosituksen nojalla on sitouduttu seuraamaan nuorisotakuujärjestelmien toteuttamista työllisyyskomitean monenvälisen valvonnan avulla talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa sekä raportoidaan säännöllisesti työllisyyskomitealle nuorisotakuujärjestelmien täytäntöönpanon ja tulosten kehityksestä. Viimeisimmän arvioinnin entistä vahvempaa nuorisotakuuta koskevan suosituksen toimeenpanosta teki marraskuussa 2023 EMCO Policy Analysis Group (EM-CO PAG). Työllisyyskomitean (EMCO) arvioinnin perusteella muotoilemat keskeiset viestit ovat hyväksyttävänä TSTK-neuvostossa 11.3.2024.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä työllisyyskomitean keskeiset viestit.

Pääasiallinen sisältö

Työllisyyskomitean (EMCO) tehtävänä on seurata nuorisotakuun vahvistamisesta annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanon edistymistä. Vuosina 2016, 2018 ja 2019 neuvosto (TSTK) hyväksyi joukon keskeisiä viestejä, jotka EMCO toimitti vuonna 2013 annetun nuorisotakuun perustamista koskevan neuvoston suosituksen seurannan perusteella. Niissä korostettiin ennaltaehkäisyä, varhaisen puuttumisen, vahvojen kumppanuuksien merkitystä jäsenvaltioissa sekä julkisten työvoimapalvelujen (PES) keskeistä roolia.

Vuodesta 2021 lähtien on seurattu edelleen neuvoston vuonna 2020 antaman suosituksen ”Silta työelämään – vahvistettu nuorisotakuu” täytäntöönpanoa. EMCO:n keskeiset viestit vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanosta keskittyivät lokakuussa 2021 COVID-19-kriisin suhteettomiin vaikutuksiin nuoriin, joiden aikana jäsenvaltiot säilyttivät vahvan poliittisen sitoutumisensa sen täytäntöönpanoon. Kaikissa jäsenvaltioissa on edistytty, ja tuolloin hyväksytyissä tai hyväksyttävissä uusissa kansallisissa täytäntöönpanosuunnitelmissa tähdätään järjestelmällisempään ja johdonmukaisempaan lähestymistapaan nuorisotyöttömyyden ja työmarkkinoiden ulkopuolella olemisen torjumiseksi. Samalla haasteet säilyivät kaikilla nuorisotakuun toimeenpanon osa-alueilla, ja pandemia toimi monissa tapauksissa lisäesteenä.

Työllisyyskomitean arvion mukaan jäsenvaltiot ovat pysyneet yleisesti ottaen vahvassa poliittisessa sitoutumisessa vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanoon, ja useimmat jäsenmaat ilmoittivat pyrkivänsä parantamaan valmiuksiaan tarjota palveluja nuorille, jotka eivät ole työssä tai koulutuksessa (NEET-nuoret). Vuosina 2021-2023 nuorisotakuun toimeenpano eteni kaikissa jäsenvaltioissa, vaikka sen aste vaihtelee eri puolilla EU:ta ja näyttää tiedonkeruun tulosten mukaan joiltain osin heikentyneen. Nyt olisi keskeistä vastata havaittuihin haasteisiin ja aukkokohtiin.

Pandemian huipun jälkeen nuorten NEET-nuorten osuus on palannut vuodesta 2014 lähtien alkaneelle laskutrendille. Viimeaikainen kehitys voi johtua jäsenvaltioiden toteuttamien aktivointiohjelmien tehostumisesta ja Euroopan työmarkkinoiden hyvästä toiminnasta, ennennäkemättömän alhaisesta työttömyydestä ja työvoimapulan lisääntymisestä eri aloilla.

Etsivän työn toimia olisi tehostettava erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin NEET-nuoriin, mukaan lukien maaseudun NEET-nuoret, erityisesti vahvistamalla ministeriöiden ja julkisten työvoimapalvelujen välistä koordinaointia. Vaikka monet jäsenvaltiot kertovat, että digitaalisen osaamisen kehittämisessä on edistytty merkittävästi, on edelleen maita, joissa haasteita havaitaan. Oikea-aikaisten ja myönteisten poistumisten osuus nuorisotakuujärjestelmistä on parantunut, mutta jonot ovat usein liian pitkiä. Myös kattavuus laskee. Siksi on tarpeen parantaa nuorisotakuun valmiuksia tavoittaa useampia nuoria.

Myönteisten tulosten osuus 6 kuukauden jälkeen on hieman laskenut, mutta yleisesti ottaen seurantatietojen laatua on edelleen parannettava monissa jäsenvaltioissa. Myös kartoitusta on parannettava, sillä NEET-tietojen keräämistä, jakamista ja seuranta pidetään tärkeänä kansallisella tasolla toteutettavien nuorisotakuujärjestelmien toimenpiteiden seurannan kannalta. Palvelutuotannon laadussa ja vaikuttavuudessa on edelleen merkittäviä eroja. On havaittu siirtyminen yksilöllistetyistä palveluista yleisempiin palveluihin, ja riskinä on, että nuoria NEET-nuoria pidetään säännöllisinä työnhakijoina ja että työelämän ulkopuolella olevat NEET-nuoret jäävät jälkeä. Tämä on huolestuttavaa, koska haavoittuvassa asemassa olevien nuorten NEET-nuorten määrä on edelleen suuri, mikä on ongelma useimmissa jäsenvaltioissa. On tehostettava ennaltaehkäisytoimia ja panostettava myös koulunkäynnin keskeyttämiseen.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR +) ohjelmakausi 2021-2027 tarjoaa mahdollisuuden vastata jäsenvaltioiden edelleen kohtaamiin haasteisiin, minkä vuoksi innovatiivisiin toimiin ja toimenpiteisiin olisi osoitettava riittävät resurssit. Erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa on monitasoinen hallinto, resurssien oikeudenmukainen jakaminen ja vankka seuranta-järjestelmä voisivat estää nuorisotakuun epätasaisen täytäntöönpanon koko maassa. Toisaalta on tärkeää varmistaa riittävä kansallinen rahoitus aiemmille aloitteille, jotka ovat osoittautuneet onnistuneiksi tukemaan NEET-nuoria ja saattamaan heidät kestävällä tavalla työmarkkinoille. Tässä yhteydessä on erittäin tärkeää siirtyä ESR +:n varojen laajamittaisesta käytöstä kansallisiin ohjelmiin. Lisäksi kannustetaan hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja rajat ylittävien hankkeiden järjestämistä.

Työllisyyskomitean maakohtaisen arvion mukaan Suomi on edistynyt hyvin vahvistetun nuorisotakuun toimeenpanossa. Sekä nuorisotyöttömyysaste että NEET-aste laskivat viime vuosina. Suomen nuorisotakuujärjestelmässä NEET-nuorten kattavuus on edelleen hyvin korkea, kun taas valmisteluvaiheen positiivisten ja oikea-aikaisten poistumien osalta Suomi asettuu alle EU-keskiarvojen.

- Monialainen yhteistyö mahdollistaa nuorten, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten NEET-nuorten, tehokkaat ja koordinoituvat palvelut.
- Ennaltaehkäisyyn ovat vaikuttaneet oppivelvollisuusiän pidentäminen 16 vuodesta 18 vuoteen vuonna 2021 ja uraneuvonnan vahvistaminen.
- Suomessa on paljon kumppanuuksia sellaisten kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa, jotka työskentelevät haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kanssa, mikä osaltaan edistää järjestelmän kattavuutta.

Useat vuosina 2022-2023 voimaan tulevat uudistukset voisivat edistää vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanon tehostamista. Julkisten työvoimapalveluiden siirron valtiolta kunnille vuonna 2025 arvioidaan edelleen integroivan työvoima-palvelut oppilaitoksiin ja nuorisojärjestöihin ja parantavan siten kartoitusta paikallistasolla.

Arvioinnissa nostetaan esiin ongelmana, ettei harjoittelu - ja työtarjouksille ole olemassa laatustandardeja, jotka voitaisiin ottaa asianmukaisesti käyttöön. Lisäksi tulisi vahvistaa yrittäjyyskoulutusta ja -valmennusta sekä kohdennettuja kannustimia itsensä työllistämiseen ja yritysten perustamiseen. Edelleen haasteena on, ettei keskeisiä tietokantoja ole mahdollista linkittää toisiinsa. Kattavaa seurantatietoa tulosten kestävyys arvioimiseksi ei ole tästä syystä saatavilla, vaikka tämä olisi keskeistä kehittämiskohteiden tunnistamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaosto EU29 1.3.2024

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Neuvoston suositukset (2020/C 372/01)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jani Lehto, TEM, jani.lehto(at)gov.fi
Tallamaria Maunu, TEM, tallamaria.maunu(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/67/2024

Liitteet

Viite